

Glasilno Društva Novo mesto
Izhaja četrtletno – 15. februarja, 15. maja,
15. septembra in 15. decembra
Odgovorni urednik: Marjan Ivan Moškon
Lektorica: Nina Štampohar
Letna naročnina 5 evrov,
člani dobivajo IZZIV brezplačno
Priprava za tisk: GRAFIKA TOMI
Tisk: TISKARSTVO OPARA

izziv

Vse člane Društva
Novo mesto vabimo na

REDNI LETNI ZBOR ČLANOV,

v sredo, 17. februarja,
ob 18. uri v mali dvorani
KC Janeza Trdine.

- Predlagani dnevni red:
1. Uvod in pozdrav predsednika društva
 2. Izvolitev delovnega predsedstva
 3. Delo društva in letno poročilo za leto 2009 – poročilo predsednika – poročilo nadzornega odbora
 4. Razprava in sprejem letnega poročila
 5. Predlogi za nadaljnje delo društva
 6. Lokalne volitve
 7. Razno

Društvo
Novo mesto

Radi bi Vas tudi spomnili, da naše društvo prireja vsako zadnjo sredo v mesecu ob 19. uri v LokalPatriotu na Glavnem trgu (pod kavarno) POGOVORNE VEČERE. Tema naslednjega pogovornega večera 24. februarja 2010 bo »Očistimo Slovenijo v enem dnevu«. Tako se namreč imenuje prostovoljna akcija, ki jo prirejajo Ekologi brez meja in ki bo potekala 17. aprila po vsej Sloveniji.

Hkrati pa tudi obveščamo vse ljubljanske člane društva, da bomo (na željo nekaterih ljubljanskih članov) pripravili spomladi še posebno srečanje z Vami, o čemer boste pravočasno obveščeni.

Pričakujemo, da se boste zborali članov (kakor tudi vseh pogovornih večerov) udeležili v čim večjem številu, in Vas lepo pozdravljamo.

Predsednik:
Mitja Simič

Novo mesto, 15. februarja 2010

Leto IX., številka 1

Novo mesto je prvo slovensko mesto, ki je dobilo Občinski prostorski načrt, ter z njim kot bodoče pokrajinsko središče tudi močno povečanje površin za razvojne potrebe od proizvodnih in storitvenih dejavnosti do univerzitetnega kampusa in območij za stanovanjsko poselitvev (Foto: Marjan Moškon)

PRVI LETOŠNJI POGOVORNI VEČER DRUŠTVA

Kaj je Novo mesto pridobilo z OPN?

S prostorskim načrtovanjem ni križ zgolj v Novem mestu, ampak je v podobnih težavah vsa Slovenija. Odkar ta država obstaja, na tem področju ni

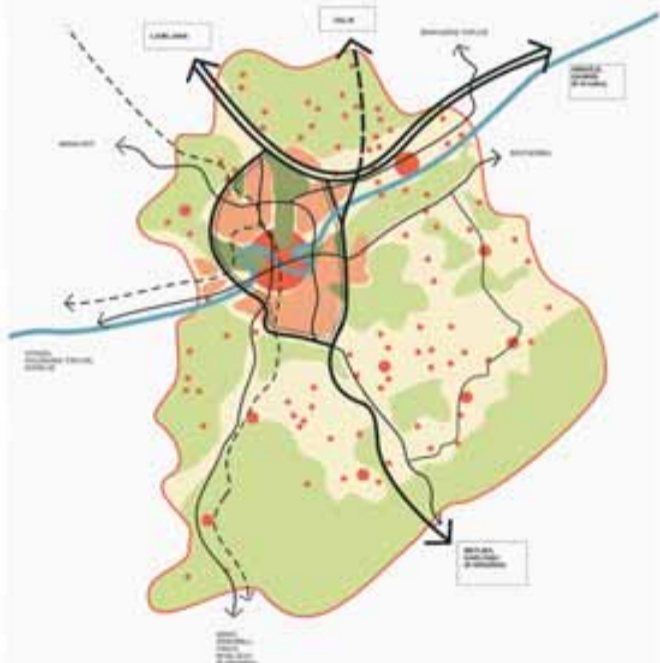
smo ravno blesteli, saj so se stari družbeni načrti iz leta 1985 vlekli v nedogled in še vedno veljajo v veliki večini slovenskih občin (!). Vmes se je strateški vidik prostorskih načrtov zaradi neprestanih delnih sprememb in dopolnitev že popolnoma izgubil.

Prvi strateški prostorski načrt v samostojni Sloveniji je bila Strategija prostorskega razvoja Slovenije iz leta 2004. In še preden so te strateške usmeritve uspeli prenesti tudi na občinsko raven, so (po zamenjavi

politične opcije na vrhu države) leta 2007 brez posebne potrebe zamenjali stari Zakon o urejanju prostora (ki je zdržal le pet let) z Zakonom o prostorskem načrtovanju. To je stvari predvsem dodatno zakompliciralo in podaljšalo postopke priprave nove generacije občinskih prostorskih načrtov, ki se sedaj imenujejo Občinski prostorski načrt (OPN).

OPN je nekakšen vseobsegajoči prostorski akt, ki nadomešča tako nekdanje prostorske načrte in urba-

Nadalj. na nasl. strani

ENA OD SKIC OBČINSKEGA PROSTORSKEGA NAČRTA. Ožje območje mesta (črna pikčasta črta), ki ga objemata vzhodna in zahodna obvoznica (debelejša črna črta) je namenjeno mestnim dejavnostim, širše občinsko območje (svetlorjava črta) pa predvsem prebivalnim naseljem (rjavi krogi). V zgornjem delu je dvojna črna črta ki pomeni novo avtocesto z novim priključkom za tretjo razvojno os ki se v spodnjem delu skice nadaljuje proti Mwetliki in Karlovcu. Tanke črne črte so lokalne ceste. Prekinjena tenka črna črta je železnica. Skica je iz Občinskega prostornega načrta, ki so ga naredili v novomeškem podjetju Acer d.o.o.

VELIK PODVIG V SOBOTO, 17. APRILA

Poiskati vse črne točke!

Akcija Očistimo Slovenijo v enem dnevu! je dobra dva meseca pred 17. aprilom, ko bodo prostovoljci po vsej Sloveniji odstranjevali gospodinjne in kosovne odpadke z divjih odlagališč, v polnem zagonu.

Prostovoljci so prek Geopedije pregledali približno petino Slovenije in odkrili 2246 potencialnih divjih odlagališč, 206 takih mest pa je tudi potrjenih in opisanih.

Akcija v Novem mestu in na Dolenjskem

V Novem mestu je ekipa organizatorjev dejavna že od novembra, tako da smo v polnem delovnem za-

gonu. Vzpostavljen je stik z društvi, osnovnimi in srednjimi šolami in vrtci ter s turističnimi društvi, Komunalo Novo mesto itd., nalog pa gotovo ne bo zlepa zmanjkalo. Do sedaj je odziv odličen, konec koncev je težko reči »ne« takemu projektu.

Tu bi želeli poudariti, da zelo cenimo vse organizatorje prejšnjih čistilnih akcij. Zato jih pozivamo, da na

Nadalj. na nasl. strani

Kaj je Novo mesto pridobilo z OPN?

Nadaljevanje s 1. str.

nistične zasnove kot prostorsko izvedene pogoje (PUP), vsemu temu pa so na eni strani dodani še dolgoročnejši strateški vidiki, na drugi pa podrobnejši izvedbeni pogoji. Že iz tega kratkega opisa se da razbrati, da pripravljalec takega dokumenta res ni lahko. In Novo mesto je prva mestna občina v Sloveniji, ki ji je to uspelo, kar je vsekakor pohvalno.

In kaj je Novo mesto z Občinskim prostorskim načrtom dejansko pridobilo? To vprašanje smo si zastavili na zadnjem pogovornem večeru Društva Novo mesto, ki je potekal v klubu LokalPatriot v sredo, 27. januarja 2010. Posebna go-

*Društvo
Novo mesto
niti ne gradi,
niti ne ruši,
saj za kaj
takega nima
ne denarja
ne moči,
lahko pa
opozarja, če
drugi tega ne
počno po
zdravi pameti.*

sta večera sta bila krajinski arhitekt Izidor Jerala iz Oddelka za prostor Mestne občine Novo mesto in arhitektka Liljana Jankovič iz podjetja Acer, d. o. o., ki je pripravila uvodno predstavitev izhodišč in značilnosti tega dokumenta s posebnim poudarkom na območju mesta.

Ker gre za izredno obsežen dokument, vseh njegovih vsebin seveda ni možno predstaviti oz. se o njih pogovoriti v enem pogovornem večeru. Vseeno pa so bili izpostavljeni nekateri poglobljeni vsebinski poudarki. Kot prvo velja poudariti, da novi dokument vnovič uvaja strateški vpogled v dolgoročnejši prostorski razvoj mesta in njegovo vpetost v strateške usmeritve regije, države in tega predela Evrope.

V ta sklop med drugim sodi tudi določitev poteka t. i. tretje razvojne osi, ki

na vzhodu sovпада tudi s potekom t. i. ringa mestnih obvoznic. Lahko rečemo, da Novo mesto s tem dobiva vlogo enega pomembnejših vozlišč v Sloveniji.

Druga značilnost je veliko povečanje površin za razvojne potrebe mesta. Gre predvsem za nova območja za proizvodne in storitvene dejavnosti, določitev območja univerzitetnega kampusa ter nova območja za stanovanjsko poselitev. Večje razvojne cone so umeščene v bližino avtoceste, tako da promet s težkimi tovornjaki ne bi prodiral globlje v mesto.

Kot tretji kakovostni prispevek tega dokumenta lahko izpostavimo zaščito vitalnih mestnih zelenih površin pred urbanizacijo. Poleg ohranitve mestnih gozdov, kot sta Ragov log in Portoval, je tu zelo pomembna umestitev arheološkega parka na Marofu ter novega rekreacijskega parka Osredek med Žabjo vasjo in Cikavo.

Seveda pa takšen dokument ne more popraviti vseh prostorskih napak iz preteklosti. Teh je bilo v povojnem razvoju mesta obilo (npr. industrija na vseh koncih mesta in tudi v središču, invalidno cestno omrežje – predvsem v južnem delu mesta, neakovostna pozidava itd.). Nekateri napake je treba upoštevati in jih nekako vključiti v sistem, za nekatere pa so bili predstavljeni tudi nazorni ureditveni ukrepi. Razpravljavci so o prednostih in slabostih prostorskega

razvoja mesta govorili zelo tehtno, saj so bili večinoma iz vrst strokovnjakov s področja okolja in prostora, kar je pogovornemu večeru dalo še večjo težo.

Društvo Novo mesto vsekakor podpira strateško in razvojno usmerjenost tega dokumenta. Vendar pa ta sam po sebi še ne zagotavlja, da se bo Novo mesto dejansko razvijalo trajnostno, da ne bomo delali novih prostorskih napak in po nepotrebnem obremenjevali okolja ter ogrožali tako naravne kot kulturne danosti. Za to bodo morali poskrbeti predvsem odgovorni organi občine in države, Društvo Novo mesto – kot prizadeta (strokovna) javnost – pa bo skušalo dejavno spremljati vse te procese v korist mesta in meščanov ter naših potomcev.

MITJA SIMIČ

Skica iz Občinskega prostorskega načrta z možnostjo za priključitev tretje razvojne osi pri Lešnici (debelejša črna črta od avtoceste v zgornjem delu proti spodnjem delu skice. Železnica je narisana z belo-črno črto, vodotoki pa z modro. (Acer d.o.o.)

Poiskati vse črne točke!

en dan vsi skupaj združimo moči. Velika množica ljudi lahko naredi ogromno že na terenu, poleg tega pa so naši cilji še naslednji:

- ponuditi pobude za preučitev in izboljšanje zakonodaje na področju regulacije divjih odlagališč in recikliranja odpadkov
- z osveščanjem in vzporednimi izobraževalnimi dejavnostmi dolgoročno prispevati k izboljšanju odnosa do ravnanja z odpadki in povečati stopnjo ločenega zbiranja odpadkov
- spodbujati trajnostno razmišljanje v državnih ustanovah in podjetjih v

smislu povečanja proizvodnje in ponudbe ekoloških izdelkov in storitev ter sprejetja čim več smernic za ekopisarne

- spodbujati okoljske razprave na ravni celotne države

In ne nazadnje pokazati, da lahko Slovenija in v našem lokalnem pomenu Novo mesto skupaj doseže marsikaj, tudi »nemogoče«.

Veseli bomo vsakega prostovoljca, predvsem potrebujemo ljudi, ki bi se podali na teren popisovati oz. preverjati lokacije, označene na Geopediji. Prav tako je dobrodošla vsaka infor-

macija, vsakemu je namreč znano najmanj eno črno odlagališče. Na žalost.

Potrebujemo tudi čim več posameznikov, skupin prijateljev, društev itd., ki bi prevzeli zbirna mesta, od koder bi se nato na dan čiščenja podali do odlagališč.

MO Novo mesto se bo priključila projektu s podpisom pogodbe z društvom Ekologi brez meja. Celotna organizacija je osnovana na prostovoljstvu, nevladnih organizacijah in odsotnosti politike kot take, je pa vsaj načelna podpora občinskega vrha dobrodošla.

Obrnili smo se tudi na novomeški zavod za turizem, da se dejavno vključi v organiziranje in pomoč. 17. april se hitro in nezadržno bliža in pomoč ustanove, ki ima vzvode, s katerimi nam lahko olajša delo, je seveda dobrodošla. Konec koncev se Novo mesto spet poteguje za naziv najlepše urejenega rečnega mesta, in to je sijajna priložnost, da gre tokrat nagrada v prave roke.

Pozivamo torej vse, ki jim je mar za naravo in okolje, v katerem živimo, da se o podrobnostih in možnostih sodelovanja obrnejo na www.ocistimo.si, kjer so označeni tudi vsi občinski organizatorji s svojimi kontaktnimi podatki.

Se vidimo 17. aprila!

Ekologi brez meja
Organizacija za Dolenjsko
Matjaž Grum, Davor Bilič

Ena od črnih točk onesnaženosti je prav gotovo novomeška avtobusna postaja, ki je tudi sicer eden najmanj uglednih objektov v mestu. Tukaj bodo imeli prostovoljci zanesljivo dovolj dela (Foto: Marijan Lapajne)

Novo mesto ima vse naravne in zgodovinske pogoje za izjemen turističen kraj, treba bo le precej več prizadevanj da bo enakopravno vključeno v razvojni načrt in usmeritve slovenskega turizma 2007 do 2011 (RNUST) na Ministrstvu za gospodarstvo (Foto: Marijan Lapajne)

KAKO BOMO PREDSTAVLJENI
V »PORTRETU TURISTIČNE DEŽELE SLOVENIJE«?

Predstavitev in trženje v turizmu

Usklajevalni odbor projekta Po poteh dediščine Dolenjske in Bele krajine je že pred leti izdal predstavitevno-prodajni katalog za trženje naravnih in kulturnih znamenitosti na tem območju. Zato so razvili tudi marketinško službo kot edino organizacijo, ki se v celoti posveča trženju projekta. Na Direktoratu za turizem Ministrstva za gospodarstvo Republike Slovenije so ocenili, da ta primer lahko uporabijo turistični kraji Slovenije kot izhodiščni model za turistično ponudbo.

Vzorčna spletna stran www.slovenia-heritage.net ponuja množico koristnih turističnih informacij in z zamisljivo te ponudbe smo lahko Dolenjci in Belokranjci nadvse zadovoljni. Odpira pa se pomembno vprašanje ali posamezne info točke znotraj te ponudbe z enako pozornostjo storijo dovolj, da bi razvili uspešno turistično gospodarstvo v svojem kraju in s svojimi naravnimi ter kulturnimi znamenitostmi pritegnili najbolj ustrezno število obiskovalcev.

V Slovenije turistična dejavnost poteka v skladu z določbami posebnega zakona, v katerem je izrecno poudarjeno družabništvo na ravni turističnega proizvoda, območja in skupne-

ga nastopanja na trgu. Načrtovanje in izvajanje politike trženja celovite turistične ponudbe Slovenije opravlja slovenska turistična organizacija (STO), ki upravlja z mrežo prodajnih mest v tujini in razpolaga z integralnim turistično informacijskim sistemom. Gre za celovito turistično ponudbo Slovenije, v kateri bi morala svoj prostor pridobiti tudi ponudba Novega mesta.

Turistična podjetja, samostojni podjetniki, zavodi in drugi pooblaščenca za turistično dejavnost v Novem mestu javnosti še niso obvestili o tem ali so vključeni v turistične akcije, ki jih zagotavlja država, in v kakšnem obsegu na primer bodo nastopili na turističnih sejmih, kakšnega izo-

braževanja za povečanje poklicnega pristopa in znanja v trženju turistične ponud-

be in upravljanja se bodo udeležili, ali bodo svoje tržno nagovarjanje usmerili v Italijo, Avstrijo, Nemčijo, ali na nove trge – Poljsko, Slovaško, Češko, Hrvaško, Srbijo, Španijo in predvsem Rusijo ter v Azijo (zlasti Japonsko in Kitajsko), bodo morebitne možnosti iskali tudi v Indiji in Braziliji, JV Evropi in na Madžarskem.

Država bo oglaševanje letos povečala za eno tretjino. Koliko od tega bo namenila turistični ponudbi

Novega mesta in ali je ta že predstavljena v projektih Portret turistične dežele Slovenije na Bavarskem in v akciji Na lepše v Sloveniji? Glede na večji zakup medijskega prostora v Sloveniji pričakujemo, da bo v njem več prostora tudi za oglaševanje lokalne ponudbe tako v tiskanih medijih kot v spletnem oglaševanju, ki ga zagotavlja država ter prek centralnega rezervacijskega sistema.

Za pridobivanje obiskovalcev Novega mesta bi bilo nujno, da so novomeški turistični ponudniki vključeni v turistično raziskovanje, ki ga izvajajo država, GZS, Evropska komisija, UNWTO in ETC. Ali se že ve, kateri mali in srednje veliki turistični podjetniki iz Novega mesta bodo prejeli državno podporo za investicije in v katero turistično infrastrukturo v Novem mestu bo država vlagala?

Slovenija ima Razvojni načrt in usmeritve slovenskega turizma 2007–2011 (RNUST) in na Ministrstvu za gospodarstvo ter Ministrstvu za okolje in prostor posebni skupini za njegovo uresničevanje, vse to zato, ker ima turistična dejavnost še enkrat večjo rast kot druge gospodarske dejavnosti. Kako je v RNUST zajet razvoj turistične ponudbe Novega mesta in razvoj organizacij, ki jo izvajajo? Država bo imela povprečno letno rast števila turistov 6 %, nočitev 4 %, deviznih prilivov 8 % in vsaj 50 % večjo prepoznavnost. Kje smo v teh kazalcih s turistično ponudbo Novega mesta, še posebej če upoštevamo, da je v oblikovanju integriran turistični proizvod Slovenije, da bo obliko-

KAPITELJSKA NJIVA

*Tisoč let je zemlja krila
čudovito sled davnine,
vešča roka je razkrila,
kaj ostane, ko vse mine.
Množica se je borila
in kolibe je gradila,
sled za njimi sproti zgine;
tisti, ki jih je čistila,
kot božanstva jih ljubila,
tisti so zdaj sled davnine.*

*Koščki, komaj prepoznavni,
mrtvim so spokoj dajali;
njih sledi so v ruši travni,
v krošnje so se presnovali.
Vneti, kar preveč zvedavni,
njihov nič smo prekopalni,
koščki so postali slavni,
mrtvim dom smo razdejali.
Mar so res rodovi davni
to od nas pričakovali?*

*Hip v neskončnem je življenje,
kar ostane, so sledi:
sled je naše koprnenje
in sprhnele pest snovi.
Kdo nam daje dovoljenje,
da razbrskamo sledi,
mar utihnjeno ihtenje
priča, da več groba ni?
Naj simbolno zadoščenje
vrne mir jim davnih dni.*

JANEZ JEŠTOVSKI, 1998

Joža Miklič (Foto: Marijan Lapajne)

Predstavitev in trženje

Nadaljevanje s 3. str.

vanih deset temeljnih tematskih turističnih proizvodov in da bodo v ponudbo vključene naravne ter kulturne privlačnosti? V RNUST je država izrecno poudarila, da se mora okrečiti povezovalne na vseh ravneh od lokalnega do nacionalnega.

V politiki razvoja turističnih krajev v Sloveniji so poudarjeni globalni trg, povpraševanje turistov, integralni turistični izdelek in nalogam potrebna organiziranost. Novomeško javnost ponudniki turističnih izdelkov še niso seznanili ali je Novo mesto turističen kraj ali pa je morda zgubljen v Dolenjski, Jugovzhodni Sloveniji, prihodnji regionalni opredelitvi ali v kateri drugi nadgradnji, ki ni organizacijsko prepoznavna in ji nima kdo podeliti potrebnih pooblastil.

S čim se novomeška turistična ponudba istoveti, kakšen razvojni načrt je predstavila državi in kako ga bo uresničevala? Po kadrih se najbrž ni produktivno spraševati, zlasti ne o Banki turističnih priložnosti za potrebe človeških virov v turizmu, vzpostavitvi mreže šolskih hotelov ali projektu Sejalec (nagrada za inovativnost), če je turistična ponudba Novega mesta v turizmu države še vedno anonimna.

Slovenija ima tudi Načrt trženja slovenskega turizma 2007–2011, v katerem je poudarek na opredelitvi vloge tržne znamke države in kraja, ki ju bodo promovirali vsi organi, povezani z globalnim trgov z vključno poslovnimi partnerji gospodarskih družb. Brez dvoma je v tem načrtu dragocena uvedba mobilne tehnologije, portala www.slovenia.info, na katerem bodo objavljene prireditve in ponudba po-

slovnih, kulturnih, športnih in drugih dogodkov.

Uspešnost turizma v nekem kraju bo odvisna od števila turistov, ti pa bodo tudi v prihodnje bolj naklonjeni prostorsko urejenim pokrajinam. Je turistična ponudba Novega mesta umeščena v tako pokrajino in ali poznamo, smo imeli priložnost spoznati regionalni prostorski načrt po načelih trajnosti? Svetniki in svetnice občinskih svetov občin v pokrajini nas s tem še niso seznanili in samo upamo lahko, da se zavedajo, kakšen pomen ima za razvoj turistične ponudbe, za uresničevanje programov DOVES, Modre zastave, pridobitev znaka EU za okolje in druge. Upajmo, da so se občine vključile vsaj v predhodne raziskave o stanju, perspektivah in možnostih razvoja turizma v državi in da sodelujejo pri oblikovanju strategije razvoja in trženja podeželskega turizma Slovenije, saj se bo v njej Slovenija izrekla tudi o odlagališčih odpadkov, valorizaciji naravne in kulturne dediščine, varovanih območjih in podobnih, za življenje in delo ljudi pomembnih spremembah.

Trženje v turizmu bo v prihodnje odvisno predvsem od kakovosti lokalnega vodstva, ki bo moralo zagotoviti spoštovanje standardov v turizmu. Program celovitega spodbujanja kakovosti v turizmu se že izvaja in z njegovimi določbami je treba računati z vključno oskrbo z informacijami ITIS na uradnem slovenskem turističnem portalu.

Ni dvoma, da je država zelo dejavna v turistični dejavnosti. Javnosti ni znano, kako so svetniki v občinskih svetih Dolenjske in Bele krajine ter poslanci iz po-

krajine v državnem zboru poskrbeli za umeščenost našega turizma v državnih turističnih načrtih. Ravnanje svetnikov in poslancev bi bilo nenavadno oziroma neodgovorno, če nas v teh načrtih ni ali pa Novemu mestu, njegovi občini in celi pokrajini ne zagotavljajo turistične prepoznavnosti v celoviti turistični ponudbi Slovenije.

Podjetnikom, zavodom in drugim turističnim organizacijam v pokrajini, občinah in Novem mestu bi vključitev v turistične akcije države olajšalo predvsem pa pocenilo trženje lokalne turistične ponudbe s tem pa tudi kulturne in predvsem muzejske ponudbe. Dalo bi jim možnosti za vključevanje v raziskovalno delo turizma in jim odprlo vrata za sodelovanja v akcijah EU, kot sta Skupnost za izboljšanje celovite konkurenčnosti evropskega turizma (EDEN) in Partnerstvo v sredozemskem turizmu.

V okviru celovite turistične ponudbe Slovenije bi lokalne turistične ponudbe Dolenjske in Bele krajine, vključno s ponudbo Novega mesta, pridobilo možnost sodelovanja z delovnimi skupinami za turizem Srednjeevropske pobude, Jadransko-Jonske pobude, Alpe-Jadran, Alpske konvencije in Kvadrilaterale, da dvostranskega sodelovanja niti ne omenjamo.

Spodbudno za trženje naše lokalne turistične ponudbe je vsekakor informacija Direktorata za turizem pri Ministrstvu za gospodarstvo, da je za organiziranost prihodnje turistične pokrajine uporabila dolenjsko belokranjski model. Če torej organizacijo imamo, lahko pričakujemo, da bodo tudi arheološke izkopanine na Kapiteljski njivi kmalu občudovali številnejši obiskovalci iz vsega sveta.

JOŽA MIKLIČ

LJUBLJANA – ZA MESTO PO DVEH Zamisli od drugod

Internet je medij, ki omogoča demokratično soudeležbo državljanov pri zadevah urejanja prostora ali vsaj predstavljanju drugih možnosti in pobud. Ena takšnih je pobuda v Ljubljani, ki se imenuje Za Mesto Po Dveh. Zamisel vsekakor velja posnemati in morda bo kdo podobno pobudo, seveda s posebnimi predlogi za naše mesto, na podoben način podal tudi v našem okolju. Tako se odpira novo polje občevanja z mestno oz. občinsko oblastjo, in sicer dvosmerno, tako rekoč sproti, kar lahko tudi močno skrajša odzivni čas. Seveda pod pogojem, da oblastniki pobude razumejo kot soudeležbo občanov skozi t. i. dejavno državljanstvo, ne pa kot napad nase, kot se takšne zadeve na žalost še vse prepogostokrat dojemajo. A to je že neka druga zgodba, ki ima več opraviti z osebno lastnostmi kot z državljanstvom. Poglejmo torej, kaj predstavlja Za Mesto Po Dveh.

»Sanjam o Ljubljani, kjer imaš možnost peš kupiti kruh in rože ali se sprehoditi do najljubše restavracije, parka ali kina, vse blizu stanovanja, kjer živiš. Ulice so polne ljudi in ozelenjene. Hoja je varna in brez preprek. Pritličja stavb so urejena in polna različnih dejavnosti. Ulice so spet postale tudi prostor srečevanja. »Odlični javni prevoz in razvejana kolesarska mreža zagotavljata mobilnost ljudi,« pravi ustanovitelj skupine Za Mesto Po Dveh Blaž Lokar.

Za Mesto Po Dveh je skupina ljudi, ki si želi soustvarjati Ljubljano kot živo, zanimivo, zdravo in trajnostno mesto. Za dosego teh

SLIKA ANDREJ
GOLOB

ciljev je treba merilo človeka vrniti kot osnovno merilo prostorskega načrtovanja v mestu. Prihod pešcev in kolesarjev na ulice v čim večjem številu ima na mesto številne blagodejne učinke: manjša potreba po prostoru kot pri avtomobilskemu prometu, ponudi se možnost novih ozelenitev, številni ljudje na ulicah krepijo občutek varnosti, hoja ali kolesarjenje za opravljanje dnevnih poti pomembno izboljšuje zdravje meščanov in nenazadnje se zmanjšujeta hrup in prometno onesnaževanje.

Na spletni strani skupine Za Mesto Po Dveh si lahko ogledate zdajšnje projekte skupine. Predstavljene so nove ureditve štirih pomembnih ljubljanskih ulic v smeri boljšega ravnovesja med pešci, kolesarji in motoriziranemu prometu. Ureditve predvidevajo številna nova drevesa, postavitev klopi in kolesarskih stojal ter varne in privlačne poti za pešce in kolesarje.

Skupini se lahko pridružite tudi na Facebooku, kjer so redno objavljeni prispevki in novice iz Ljubljane in ostalega sveta. Če vas zanima, kako urejajo kolesarske poti v New Yorku ali pa enosmerne ulice na Dunaju, si lahko pogledate tudi kratke filme.

Vir: <http://www.trajekt.org/?id=1252&tid=1>

Pripravil:
ANDREJ GOLOB

Septolete® plus
Hitro nad močnejšo bolečino.

Nove Septolete plus
z okusom medu in limete.

Ko bolečina v grlu postane močnejša.

- Delovati začnejo **takoj**.
- Učinkujejo **do 3 ure**.

Septolete®
In vaše grlo spet deluje.

Pred uporabo natančno preberite navodilo! O tveganju in neželenih učinkih se posvetujte z zdravnikom ali s farmacevtom.

KƏMPİR

Ne Brajgə pər Ribəncə səm se rodiu, səm u Bistərcə mulo rad ribe loviu. Imajlə smo srečo, je ata slüžbo imu, z dnarjam s je küpu motor in kolu.

Je vojna pəršla in z no Italjanə, tünd bajlčkə so bli in partizanə. Ata prou kmalə od nas je odšu, z njim sta zginla tünd motor in kolu.

Ostalə sami smo, rajvnə ku mišə, ne dnarja ne hrane naj blu pər hišə. Smo z mamə hodilə dajlat po vasə, pər nas je rajs maukdaj dišalu po klobasə.

Kəmpir smo pər nas prou usə spoštovalə, ku de bə ga ranku u nebesa kovalə. Smo ga kühalə zütraj, opoudne, zvečer, če ga naj blu, je biu ne šporhetə mir.

Təku smo kəmpir jejlə čistu vsak dan, včasəh tünd trikat, čeprou biu je neslan. Ga mama je znala pərpravət təku, de se prou nobenmə naj zetəknu.

Cauga smo kühalə, če biu je droban, u oblicah smo rjklə, če je biu rajzan postran. Učasəh smo jejlə tünd u kosəh kəmpir, če biu je potlačen, pa poštokan kəmpir.

Če takmə kəmpirjə smo mlajku dodalə, potlej pa use skəp prou finu zmajšalə, dubu rajs nobəl je, finu ime, po francosku smo rjklə, de je pire.

Smo ze prazənke jejlə zebajlen kəmpir, ob postə nəč drüzga ku ne kropə kəmpir. Savajde smo jejlə tünd kisu kəmpir, če je blu kaj zebajle, pa restan kəmpir.

Ze večerjo smo imajlə z rora kəmpir, včasəh smo jejlə tünd z zelam kəmpir, prou maugdaj smo jejlə z rajpo kəmpir, če tünd təga naj blu, pa kəmpir kər təku.

Kəmpirjə smo včasəh tünd kaulo dodalə, potlej pa zravan še mirne zmajšalə. Take žlobudre jest najsəm imu rat, če je bla ze večerjo, səm rajšə šu spat.

Od takrat je pretjaklu že dostə vode, jest pa prou dobru spumnəm se še, külku kəmpirja se skühalu je, predən smo zraslə u ta prave može.

Še dənəs kəmpir imam strašnu jest rat, u usəh tistəh oblikah kukər takrat: z rora, u oblicah al pa pire, učasəh ima še kakšnu drügu ime.

Təku je u nevadə že najkaj lajt hit, pər mesə neročət sə tündə pomfrit. Kukrkulə že blu je al pa še bo, prou brez kəmpirja zegvišnu ne bo.

Slovarček

Saj ne da bi kdo mislil, da Dolenjci ne razumemo po rajbnšku, pa vendar bi se morda komu v Maksovi pesmici kakšna besedica zataknila. Tistih narečnih besed, ki se končujejo na -u in se kar dobro slišijo tudi pri nas, nismo uvrstili v besednjak, tiste, ki premorejo polglasnik ə ali se na ta poglasnik končujejo, pa vam tudi ne morejo delati težav (ə = polglasnik, polglasni e).

Brajg pər Ribəncə = Breg pri Ribnici
mulo = deček
bajlčkə = belčki, ta beli rajvnə = revni
ranku = večpomenski izraz
– ravno, tja, kar, menda...,

v tem primeru morda najprimernejši »tja«
šporhet = štedilnik
jejlə = jedli
cau = cel
rjklə = rekli
rajzan = rezan
poštokan = stlačen, potlačen
mlajku = mleko
rajs = res
rjklə = rekli
zebajlen = zabeljen
ne = na
savajde = seveda
zebajla = zabela
restan = pražen
ze = za
ror = pečica v štedilniku
rajpa = repa
naj = ni
kaula = koleraba
mirne = korenje
žlobudra = brozga, skrupcalo
lajta = leta
neročət = naročiti
kukrkulə = kakor koli
zegvišnu = zagotovo

* V narečnem slovarju brusniške doline piše žlabudra, žlabudrat = klepetulja, klepetati, kar pa v ribniškem govoru seveda ne ustreza

Iskrivi govornik dr. Jože Gričar v elementu ob predstavitvi e-regije (Foto: Marjan Moškon)

Razmišljanje o e-regijah

Akademski večer z našim rojakom prof. dr. Jožetom Gričarjem je bil odmeven in dobro obiskan

Akademski večeri predstavljajo nadaljevanje večletne tradicije Društvenih tematskih večerov Dolenjske akademske pobude (DAP), ki so v naši pokrajini postali prepoznaven prostor za razvijanje in oživljanje akademskega razmišljanja. Letos smo se DAP kot soorganizatorji pridružili tudi Univerzitetno in raziskovalno središče Novo mesto (URS), Fakulteta za informacijske študije v Novem mestu (FIŠ) in Fakulteta za organizacijske študije v Novem mestu (FOŠ). Tako bodo akademski večeri potekali vsak mesec vsako tretjo sredo v mesecu v Mali dvorani Kulturnega centra Janeza Trdine.

Akademski večeri ponujajo priložnost za predstavitev razmišljanj zanimivih gostov, izmenjavo mnenj in prijetno druženje. Z Akademskimi večeri želimo prispevati tudi k razvoju takega stanja duha, ki bi izražal željo po zaokrožitvi visokošolskega prostora naše pokrajine v Univerzo v Novem mestu.

V sredo, 20. januarja 2010, je v Mali dvorani KC Janeza Trdine prof. dr. Jože Gričar predaval o izrabiljanju e-rešitev in e-storitev za povečanje konkurenčnosti čezmejnne e-regije v okolju živih laboratorijev.

Štirideset udeležencev je z zanimanjem prisluhnilo iskrivemu razmišljanju o čezmejnih regijah v Evropi, pomenu sodobne informacijsko-komunikacijske tehnologije (IKT), inoviranju in odprtem inoviranju, živih laboratorijih v Sloveniji in po svetu, Sloveniji kot živem laboratoriju, ciljnih slovenske pobude Inovativnost za kakovost življenja ter o možnih rezultatih raziskovalno-razvojnega sodelovanja z univerzo. Več o dogodku lahko preberete na http://www.fos.unm.si/si/dejavnosti/akademski_veceri/?v=januar_2010.

Naslednji akademski večer bo v sredo, 24. februarja 2010, ko bo prof. dr. Miroslav Bača govoril o biometriji.

BORIS BUKOVEC

Del poslušalcev na akademskem večeru DAP v mali dvorani KC Janeza Trdine (Foto: Marjan Moškon)

Za 5 evrov izzivov!

Na IZZIV, glasilo Društva Novo mesto, se lahko naročite tudi, če niste včlanjeni v društvo. Na izzive, ki vznemirjajo Novomeščane, se v našem glasilu odzivamo, jih poskušmo usmerjati tako, da bi ustvarjali tvorne pogoje za izboljšanje razmer v mestu in okolici. Če nič drugega vas IZZIV seznanja z vsem, kar se v mestu ne bi smelo dogajati.

Letna naročnina za štiri snopiče znaša 5 evrov.

Na IZZIV se lahko naročite po telefonu na številko 07/30-21-450, na elektronski naslov izziv.nm@gmail.com, lahko pa tudi z dopisnico na naslov Društvo Novo mesto, Gubčeva 11, Novo mesto. In IZZIV boste redno dobivali na svoj domači naslov, hkrati pa podprli delo društva.

Prvi študenti na FOŠ v Novem mestu

Nenehne spremembe v okolju ponujajo nove priložnosti, izkoristijo pa jih lahko le ljudje, ki nenehno skrbijo za razvoj svojega znanja in metod učenja.

Učenje postaja vseživljenski proces, izobraževalna dejavnost pa najhitreje rastoča panoga na svetu. To lahko razumemo tudi kot dejstvo, da bodo »uka žejni ljudje« imeli čedalje večjo možnost izbire, v konkurenčnem boju pa bodo obstale le tiste izobraževalne ustanove, ki bodo gojile vrednote odličnosti in ob tem nenehno izboljševale svoje delo.

Tega se zavedamo tudi na javno-zasebni **Fakulteti za organizacijske študije v Novem mestu (FOŠ)**, ki sta jo ustanovila Inštitut za odličnost menedžmenta (IOM) in Univerzitetno in raziskovalno središče Novo mesto (URS), katerega ustanovitelj je Mestna občina Novo mesto (MONM). Ker strategija razvoja visokega šolstva na Dolenjskem in v Beli krajini temelji na kakovostnem javnem šolstvu, bomo letos sprožili pobudo, naj FOŠ postane javna fakulteta, s čimer bi se ustanovitelske pravice in dolžnosti prenesle na Republiko Slovenijo. Dolgoročno želimo postati del nastajajoče Univerze v Novem mestu.

Dr. Boris Bukovec

Na FOŠ smo zelo veseli, da nam je po treh letih sistematičnega skupinskega dela uspelo pridobiti akreditacijo za študijske programe prve, druge in tretje stopnje Menedžment kakovosti. Ti programi so usmerjeni za potrebe izobraževanja in usposabljanja visoko strokovnega, vodstvenega in vodilnega kadra na področju organizacijskih študij s poudarkom na razvoju kompetenc, potrebnih za nenehno obvladovanje in razvoj kakovosti ter poslovne odličnosti.

Na FOŠ bomo tako izvajali:

- visokošolski strokovni (VS) študijski program prve stopnje Menedžment kakovosti
- podiplomski študijski program druge stopnje (magisterij) Menedžment kakovosti
- podiplomski študijski program tretje stopnje (doktorat) Menedžment kakovosti

Cilj visokošolskega strokovnega (VS) študijskega programa prve stopnje Menedžment kakovosti je izobraziti diplomante s temeljnimi znanji s področja organizacijskih ved s širokim znanjem raziskovalnih metod ter z dobrim poznavanjem modelov, standardov in orodij kakovosti. Ob zaključku študija diplomant pridobi strokovni naslov *diplomirani organizator (VS) oz. diplomirana organizatorica (VS)*.

Cilj podiplomskega programa druge stopnje (magisterij) Menedžment kakovosti je zagotoviti študentom internalizacijo temeljnih gradnikov sodobne paradigme kakovosti in odličnosti ter posredovanje tistih znanj in spretnosti, ki jim bodo zagotavljale širok nabor kompetenc, potrebnih za obvladovanje kakovosti in odličnosti. Ob zaključku študija diplomant pridobi strokovni naslov magister oz. magistra *menedžmenta kakovosti*.

Temeljni cilj podiplomskega študijskega programa tretje stopnje Menedžment kakovosti je doktorandu zagotoviti sposobnost nenehnega samopreseganja in prepoznavanja paradigmatskih premikov in zmožnost oblikovanja sodobnih inovativnih zamisli in pristopov, namenjenih izboljševanju kakovosti življenja posameznikov, organizacij in skupnosti. Ob zaključku študija doktorand pridobi znanstveni naslov *doktor znanosti* oziroma *doktorica znanosti*.

Odločili smo se, da bomo v študijskem letu 2010/2011 najprej začeli s podiplomskim študijskim programom druge (magisterij) in tretje stopnje (doktorat). Študijski program prve stopnje bomo začeli z enoletnim zamikom, torej v študijskem letu 2011/2012. Na ta način se želi-

mo usmeriti predvsem v podiplomski študij, -v katerem bomo bodočim magistrim in doktorjem znanosti v času študija ponudili vrhunske nosilce znanstvene misli in prakse s področja organizacijskih študij. Ustrezne sklepe o obsegu in načinu izvedbe študija prvega rodu bo sprejel Senat FOŠ, razpis za vpis pa bomo objavili maja letos.

FOŠ prepozna svoje poslanstvo v izobraževanju in prenosu znanja, katerega kakovost odločilno temelji na težnji po odličnosti na vseh področjih. Za doseganje tega našega poslanstva in prispevka k na znanju temelječi družbi; želimo načela kakovosti in odličnosti vgraditi v naš vsakodnevni način dela. Tako smo na FOŠ oblikovali inovativen model vodenja, ki sloni na temeljnih gradnikih novega organizacijskega vzorca:

- osredotočenost na odjemalec (študente)
- usmerjenost v rezultate
- voditeljstvo in stanovitnost namena
- menedžment na podlagi procesov in dejstev
- razvoj in vključevanje zaposlenih

fakultete

Postali in ostali bomo najboljši slovenski ter eden vodilnih evropskih središč na področju kakovosti in odličnosti, naši diplomanti pa med najbolj iskanimi strokovnjaki s svojega področja.

Mogoče se nekaterim zdi ta vizija preveč drzna, toda pri oblikovanju strateškega načrta smo spoznali, da je to našo vizijo možno uresničiti, če bomo vsi zaposleni nenehno spoštovali, gojili in promovirali svojo osebno odličnost ter jo udeleževali v ustvarjalnem prepletu znanstvene misli, svetovanja in prakse.

BORIS BUKOVEC

V soboto, 12. decembra 2009, smo se poslovili od našega najstarejšega člana dr. Ludvika Goleža. V naše društvo se je včlanil takoj po ustanovitvi in pri delu društva redno in dejavno sodeloval. Pri tem je uporabljal široko znanje z najrazličnejših področij svojega udejstvovanja. Bil je doktor prava s globokim in izrednim poznavanjem antičnih mislecev, v mladih letih je bil tudi dejaven športnik, vse življenje pa šahist in gobar.

Dr. Ludvik Golež se je rodil 7. julija 1917 na Pohorju v vasi Gorenje pri Zrečah. Že kot osnovnošolec je spoznal olimpijca Leona Štuklja, ki mu je nekajkrat celo pripravil kroge za telovadne vaje. Po končani gimnaziji v Mariboru je bil član odbojarskega moštva tamkajšnjega Sokola, ki je osvojilo državno prvenstvo v mladinski konkurenci. Pravo je študiral na Pravni fakulteti v Ljubljani, na kateri je diplomiral aprila 1941 kot najboljši študent v svoji generaciji, opravil tudi rigo-roze in tako pridobil naziv doktorja prava.

Med drugo svetovno vojno je bil kot aktivist Osvo-bodilne fronte večkrat zaprt, med italijansko okupacijo Ljubljane je bil tudi talec in pregnan v internacijo. Takoj po končani vojni ga je Ministrstvo za gospodarstvo postavilo za vo-djo gradbenega podjetja, že leta 1950 pa je bil z dekretom poslan na Okrožno javno tožilstvo Novo mesto. Tam je ostal kot namestnik

okrožnega javnega tožilstva do leta 1981, ko je bil upoko-jojen.

Vse svoje življenje je slovel po svoji skromnosti. Svojega bogatega znanja in izredne razgledanosti ni znal nikoli unovčiti. Vestno je opravljal službo namestnika okrožnega javnega tožilstva v Novem mestu in ni storil ničesar, da bi v svoji poklicni karieri tudi formalno in uradno napre-doval. Še več! Ko mu je bilo nekoč ponujeno mesto vo-dje tožilstva, je to v svoji skromnosti odklonil, češ da je zadovoljen s položajem, ki ga ima. Morda pa je prav zaradi teh svojih osebnih lastnosti postal tako priljubljen v krogih, v katerih je živel in se gibal po upokojitvi. Med prijatelji, gobarji in člani našega društva (zlasti tistimi, ki smo redno zahajali na društvena srečanja) je znal poskrbeti za prijetno vzdušje, ko je v dogajanje posegel z igranjem na orglice, s pripovedovanjem lastnih aforizmov, ki so bili vedno aktualni; ter recitiranjem cele vrste pesmi slovenskih pesnikov. Za vse te govorne nastope ni potreboval nobenega listka, kaj šele besedila, iz katerega bi kaj prebral ... Vse je povedal »iz glave«. Na to svoje znanje in spomin je bil ponosen, saj je večkrat povedal, da je bogastvo, ki ga je ustvaril v svojem življenju, v njegovi glavi.

Tak je bil naš prijatelj Ludvik. Pogosto se ga spominjamo.

ANTON ŠKERLJ

Sodelujte v IZZIVU

IZZIV bo lahko kritično obravnaval pereče zadeve tudi z vašo pomočjo, če boste v njem sodelovali s svojimi pogledi, mnenji, predlogi in opozorili. Na željo vas bomo podpisali s kratico ali z izmišljenim imenom, vendar morate uredništvu sporočiti pravo ime, naslov in po možnosti tudi telefon. V uredništvu jamčimo, da bo vaša istovetnost za vse druge ostala tajna. Prispevke pošljite na naslov: za IZZIV, Cankarjeva 37, Novo mesto ali po elektronski pošti izziv.nm@gmail.com

Zelo dobrodošle so tudi fotografije s podatki, kje in kdaj so bile posnete.

Naslovnik: